

STALI SE NĚMCI

Pracovní list s metodikou zaměřený na téma německé převýchovy dětí z okupovaných zemí.

Autorka edukačního materiálu: Mgr. Martina Kantová

METODICKÁ ČÁST

Věková kategorie: II.stupeň ZŠ, SŠ

Časová dotace: 2x 45 min.

Cílem:

Seznámení žáků s tematikou převýchovy a skutečnostmi, které měly za následek, že děti z okupovaných zemí byly svým rodičům odebírány k poněmčení. Žáci se dozví, na základě jakých kritérií byly děti k pro převýchovu vybírány, jak taková převýchova vypadala a seznámí se s hlavními souvisejícími pojmy jakými jsou germanizace, Lebensborn nebo rasové zákony.

Úvodem:

Během druhé světové války se desetitisíce dětí staly obětí nacistické politiky násilné germanizace. Tyto děti byly odebrány svým rodičům a příbuzným nebo uneseny z dětských domovů v okupovaných zemích, aby z nich byli v Německé říši vychováni Němci a v Říši tak převládla rasově hodnotná populace. Strůjcem celé myšlenky a hlavní odpovědnou osobou se stal říšský vůdce SS Heinrich Himmler. SS koordinovala evidenci, odebírání a poněmčování dětí. Rasový průzkum byl prováděn odborníky, kteří pečlivě zaznamenávali jedenadvacet antropologických znaků do formuláře. Do karet odborníci uváděli přesnou velikost a tvar jednotlivých částí těla, barvu vlasů a očí. Ty děti, které „prošly“, pak byly umístěny do středisek Lebensbornu nebo, pokud byly starší, do středisek, která sdružovala členy organizace Hitlerjugend (chlapci) a Bund Deutscher Mädel (dívky). Dětské domovy koordinované Lebensbornem umísťovaly vhodné děti do pěstounských (často bezdětných) německých rodin, kde se jim mělo dostat řádné výchovy v duchu nacistické ideologie. Děti dostaly německá jména a měly zakázáno používat svůj rodný jazyk. Takto vychovávaných bylo i mnoho dětí z Čech, mezi nimi i některé děti z vyhlazených Lidic a Ležáků.

- 1.) Seznámení žáků s tematikou (10 min.)
- 2.) Žáci nastudují článek A. Malinowske (str. 27-30) a doplňují věty, jejichž obsah vyplývá z textu. V textu lze najít více odpovědí a odpovědi žáků se tak mohou lišit, je vhodné na závěr projít odpovědi společně pro ucelenost tématu. (15 min.)
- 3.) Žáci spojí výrazy s jejich charakteristikami. (5 min.)
- 4.) Žáci se zamýšlí (příp. ve dvojicích konzultují) nad fotografií se znakem Lebensbornu a snaží se vydedukovat, co spojení uvedených symbolů znamenalo, své názory argumentují a sdílí s ostatními. (10 min.)
- 5.) Žáci si přečtou rozhovor historičky Pavly Plaché s Miroslavem Kollerem, který byl za války odvezen na převýchovu do Německa. Na základě získaných informací budou schopni zodpovědět položené otázky. (15 min.)
- 6.) Žáci si nastudují uvedené úryvky dvou textů popisující osudy několika dětí, které byly dány na převýchovu (zde mohou pracovat ve dvojicích a nastudované příběhy si přetlumočit). Po zodpovězení otázek, jejichž cílem je najít společné prvky u těchto dětí, se sami pokusí napsat několik otázek, které by položili pamětníkům, kteří byli jako děti odvedeni na převýchovu. Mohou sami vypracovat medailonek nebo např. komiks ze zvoleného příběhu. (20 min.)
- 7.) Závěrečná reflexe (10 min.)

Pracovní list

STALI SE NĚMCI

1.) Nastudujte si článek Anny Malinowske (str. 27–30),.)

https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Anna-Malinowska_Dobra-krev.pdf

následně doplňte tyto věty:

Hlavním iniciátorem germanizace v Evropě byl

Děti k poněmčení byly získávány například z.....

z..... nebo také z.....

Zda jsou děti rasově vyhovující, prověřovali

na základě.....

jakými byly např.....

Cílem germanizace bylo.....

2.) Spojte výrazy na levé straně s jejich charakteristikou na straně pravé.

Lebensborn

Nordická rasa

Germanizace

Rasový výzkum

prověřování tělesných prvků dětí dle rasových zákonů

násilné poněmčování obyvatelstva

spolek zastřešující poněmčování rasově vyhovujících dětí

modré oči, světlé vlasy, světlá pleť

3.) Zamyslete se nad znakov Lebensbornu. Co podle Vás symbolizuje?

.....
.....
.....

4.) Přečtěte / poslechněte si rozhovor historičky Pavly Plaché s Miroslavem Kollerem, který byl za války odvezen na převýchovu do Německa:

<https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/vinohradska-12-unosy-deti-naciste-historicka-protectorat->
<https://www.ustrcr.cz/pamet-a-dejiny-stal-se-ze-me-poradny-nemec/>

Na základě daných informací zodpovězte položené otázky:

- Odkud pan Koller pochází?.....
- Jak byl Miloslav Koller starý, když byl za války své rodině odebrán?.....
- Jaké bylo jeho nové německé jméno?.....
- Ztotožnil se se svou novou německou identitou a novým životem?.....
- Setkal se po svém návratu do Čech se všemi členy své rodiny?.....

5.) Nastudujte si vybrané stránky textů:

https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Pavla-Placha_Vychova-byla-sverena-nemeckym-uradum.pdf

(str. 11, 14, 15)

https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Dorothee-Schmitz-Koster_Odebrane-a-ponemcene.pdf

(str. 48, 49)

Uvedené texty vám pomohou nalézt odpovědi na otázky níže:

- Co spojovalo děti v uvedených textech?.....
- Jaká traumata musely děti řešit po svém návratu z převýchovy?.....
- Kde skončily za války děti, které nebyly deportovány za hranice protektorátu?

6.) Jaké otázky byste pokládali pamětníkům, kteří byli jako děti dány na převýchovu? Co by vás zajímalo?

.....
.....
.....

